

202

สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัด
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6

นายเสนาะ อำไพ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-693-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕16๗520๗๕

STATE AND PROBLEMS OF THE PERFORMANCE OF ACADEMIC
SERVICES OF PROVINCIAL RESOURCE CENTERS UNDER
THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL
PRIMARY EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION SIX

MR. Sanoh Umphai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-693-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัด
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6

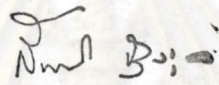
โดย นายเสนาะ อำไพ

ภาควิชา บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์

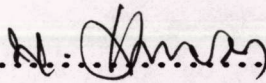
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

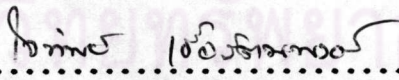
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

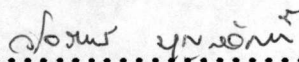
.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี ณเรยอด)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

เสนาะ อ่ำไพ : สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัด
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 (STATE AND
PROBLEMS OF THE PERFORMANCE OF ACADEMIC SERVICES OF PROVINCIAL
RESOURCE CENTERS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE
NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION SIX)
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 293 หน้า.
ISBN 974-631-693-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานบริการวิชาการของ
ศูนย์วิชาการจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถามและแบบศึกษาเอกสาร
ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย กลุ่มผู้ปฏิบัติงานซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์ของศูนย์วิชาการจังหวัด และกลุ่มผู้รับบริการ
ซึ่งได้แก่ หัวหน้าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการประจำศูนย์

ผลการวิจัยพบว่า

1. งานจัดดำเนินการทั่วไป มีการปฏิบัติงานธุรการสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน
โดยการจัดทำ นำเสนอ และจัดระบบ สถิติ ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน มีการประสานงาน
การวางแผน โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี และการประเมินสรุปผลประจำปี
2. งานผลิต มีการวางแผนการผลิตสื่อ ผลิต จัดหาและพัฒนาสื่อต้นแบบ มีการบำรุงรักษา
ซ่อมแซมสื่อ อุปกรณ์และเครื่องมือ โดยจัดทำทะเบียนแยกประเภทตามระบบสารสนเทศสื่อการเรียน
การสอน โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลตรวจสอบอยู่เสมอ
3. งานบริการ มีการจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์และเครื่องมือ แยกประเภทเป็นหมวดหมู่ จัดห้อง
สมุดสื่อให้บริการ โดยจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติการให้บริการ มีการประชาสัมพันธ์แนะนำศูนย์วิชาการ
จังหวัด โดยจัดทำเอกสารเผยแพร่และแจ้งข่าวสารในที่ประชุม
4. งานพัฒนา มีการวิจัยและพัฒนาการปฏิบัติงานศูนย์วิชาการ การพัฒนาการเรียนการสอน
โดยให้ความรู้เรื่องหลักสูตร การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผล
การดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ปัญหาสำคัญที่พบ ขาดแคลนบุคลากร ขาดการประสานงานและการวางแผนร่วมกัน
การประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง ขาดแหล่งค้นคว้าเพื่อการวิจัย ขาดความต่อเนื่องใน
การนิเทศและนิเทศไม่ทั่วถึง อาคารสถานที่คับแคบและงบประมาณไม่เพียงพอ

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C642336 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD: PERFORMANCE/PROVINCIAL RESOURCE CENTERS

SANOH UMPHAI : STATE AND PROBLEMS OF THE PERFORMANCE OF ACADEMIC SERVICES OF PROVINCIAL RESOURCE CENTERS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION SIX. THESIS ADVISOR : ASST.PROF.JAITIP CHUARATANAPHONG, Ph.D. 293 pp. ISBN 974-631-693-1

The objective of this research was to study the state and problems of the performance of academic services of provincial resource centers under the Office of the National Primary Education Commission, Educational Region Six. The instruments used in the study were structured interview forms, questionnaires and documentary analysis forms. The subjects consisted of supervisors of provincial resource centers, heads of school cluster resource centers, and academic teachers of school cluster resource centers.

Research findings were as follows:

1. For the general operation tasks, there were filing, registration and reports, management of information system for tasks operation. There were also coordination function, annual action plans and annual evaluative summary reports.

2. Regarding the production tasks, there was a plan for producing, providing and developing the prototype of instructional media. Maintenance was provided for instructional media, tools and equipments. Instructional media were classified according to instructional information system. Personnel were also assigned to check the condition of instructional media.

3. Concerning the service tasks, instructional media, tools and equipments were grouped according to their classifications. Instructional media units were set up together with service rules and regulations. The provincial resource centers were informed to public by pamphlets and through meetings.

4. For the development tasks, there were research and development concerning the performance of resource centers, teaching-learning development regarding curriculum, instructional plans and activities, supervision and follow-up activities, school cluster resource center operation.

Problems reported were: inadequacy of personnel, lack of coordination and planning, irregular public relation, lack of resources for research, irregular supervision, inadequacy of spaces and budget.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....บริหารการศึกษ.....

สาขาวิชา.....นิเทศการศึกษและพัฒนาลักสูตร.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี ได้รับความกรุณาและเอาใจใส่เป็นอย่างดี
ยิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา
คำแนะนำ และข้อคิดเห็น ตลอดจนแนวทางของการวิจัย ด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คุณอาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษากุ๊กท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้
และคำแนะนำอันมีค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งตลอดเวลาในการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษานิเทศก์ และ
ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6 ที่กรุณาให้ความ
ร่วมมือและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ระเบียบ อ่ำไผ และพี่ ๆ ทุกคนที่ให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจ
ด้วยดีตลอดมา และบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนบางส่วนในการวิจัยครั้งนี้

ความสำเร็จครั้งนี้ บุคคลที่นับว่าสำคัญยิ่ง คือ คุณพรพรรณ อ่ำไผ และลูก ๆ ที่ให้การ
สนับสนุนในด้านการเงิน เป็นขวัญกำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาจนสำเร็จด้วยดี

คุณความดีที่ได้จากการวิจัยนี้ ขอมอบแด่บุพการีและครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์
ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย

เสนาะ อ่ำไผ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ

บทที่ 1

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
การนำเสนอผลการวิจัย.....	10
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 สารสำคัญของศูนย์วิชาการ.....	12
1. ความเป็นมาและความสำคัญของศูนย์วิชาการ.....	12
2. ความหมายของศูนย์วิชาการ.....	13
3. ประเภทของศูนย์วิชาการ.....	14
4. ระบบงานศูนย์วิชาการ.....	16
5. หน้าที่ของศูนย์วิชาการ.....	18

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

หน้า

ตอนที่ 2 ศูนย์วิชาการจังหวัด ที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ.....	19
1. ความเป็นมาของศูนย์วิชาการกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา...	19
2. บทบาทหน้าที่ของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	21
3. ภารกิจของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	22
4. โครงสร้างของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	23
5. การดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดในรูปคณะกรรมการ.....	24
6. ขอบข่ายของงานภายในศูนย์วิชาการจังหวัด.....	27
-งานจัดดำเนินการทั่วไป.....	28
-งานผลิตของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	39
-งานบริการของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	45
-งานพัฒนาของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	57
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล.....	76

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
	ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานบริการวิชาการของ ศูนย์วิชาการจังหวัดและกลุ่มผู้รับบริการวิชาการจากศูนย์วิชาการ จังหวัด.....	80
	ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการ จังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6.....	89
	ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการ จังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6.....	156
	ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของศูนย์วิชาการ จังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6.....	174
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	185
	สรุปผลการวิจัย.....	185
	อภิปรายผลการวิจัย.....	199
	ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	211
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	212
	รายการอ้างอิง.....	213
	ภาคผนวก.....	219
	ประวัติผู้เขียน.....	293

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 6 ประจำปีการศึกษา 2536 และเป้าหมายค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาในช่วง แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7.....	5
2 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายจังหวัด.....	72
3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	76
4 สถานภาพของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	81
5 สถานภาพของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	86
6 สภาพการปฏิบัติงานจัดดำเนินการทั่วไปที่เกี่ยวกับงานธุรการของศูนย์วิชาการ จังหวัด.....	89
7 สภาพการปฏิบัติงานจัดดำเนินการทั่วไปที่เกี่ยวกับงานประสานงานของศูนย์ วิชาการจังหวัด.....	94
8 สภาพการปฏิบัติงานจัดดำเนินการทั่วไปที่เกี่ยวกับงานวางแผนของศูนย์ วิชาการจังหวัด.....	97
9 สภาพการปฏิบัติงานจัดดำเนินการทั่วไปที่เกี่ยวกับงานประสานโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด(สปจ.).....	99
10 สภาพการปฏิบัติงานจัดดำเนินการทั่วไปที่เกี่ยวกับงานประเมินผลและรายงานผล การปฏิบัติงานศูนย์วิชาการ.....	101
11 สภาพการปฏิบัติงานผลิตของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานวางแผนการผลิต สื่อการเรียนการสอน.....	105
12 สภาพการปฏิบัติงานผลิตของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนต้นแบบ.....	108

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
13	สภาพการปฏิบัติงานผลิตของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานบำรุงรักษา ซ่อมแซมสื่ออุปกรณ์และ เครื่องมือศูนย์วิชาการจังหวัด.....	113
14	สภาพการปฏิบัติงานบริการของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์และ เครื่องมือ.....	115
15	สภาพการปฏิบัติงานบริการของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานห้องสมุดสื่อ..	119
16	สภาพการปฏิบัติงานบริการของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานให้บริการ ของศูนย์วิชาการจังหวัดแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	122
17	สภาพการปฏิบัติงานบริการของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานให้บริการ ของศูนย์วิชาการจังหวัดแก่ศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน.....	127
18	สภาพการปฏิบัติงานบริการของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์ ของศูนย์วิชาการ.....	135
19	สภาพการปฏิบัติงานพัฒนาของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานวิจัยและพัฒนา การดำเนินงานศูนย์วิชาการ.....	138
20	สภาพการปฏิบัติงานพัฒนาของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานพัฒนาการเรียน การสอน.....	141
21	สภาพการปฏิบัติงานพัฒนาของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานนิเทศติดตามผล การดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน.....	149
22	สภาพการปฏิบัติงานพัฒนาของศูนย์วิชาการจังหวัดที่เกี่ยวกับงานให้ความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนาการผลิต การใช้สื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์แก่ศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน.	153
23	สภาพการปฏิบัติงานพัฒนาที่เกี่ยวกับงานให้ความร่วมมือและสนับสนุนการพัฒนา บุคลากรเกี่ยวกับการเรียนการสอน.....	155
24	ปัญหาด้านการปฏิบัติงานจัดดำเนินการทั่วไปของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	156

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
25	ปัญหาด้านการปฏิบัติงานผลิตของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	161
26	ปัญหาด้านการปฏิบัติงานบริการของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	164
27	ปัญหาด้านการปฏิบัติงานพัฒนาของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	169
28	ปัญหาด้านการปฏิบัติงานพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน ของศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ.	173
29	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2537.....	174
30	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2537....	181

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แสดงระบบงานสื่อและ เทคโนโลยีการศึกษาหรือศูนย์วิชาการ.....	17
2 แสดง โครงสร้างของศูนย์วิชาการจังหวัด.....	23
3 แสดงแนวทางการประสานงานการดำเนินงานศูนย์วิชาการ.....	31
4 แสดงรูปแบบการวางแผนงานในหน่วยงานทางการศึกษา.....	34
5 แสดงระบบการประสาน โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด.....	36
6 แสดงกระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน.....	43
7 แสดงระบบการเรียนการสอน.....	62

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย